

Pakauna

Adu dagiti baro a takuat iti agrikultura, ngem adu a mannalon ti saan a mairanranud kadagitoy ta dida makaasideg kadagiti ahensia a mangiwanwanwan kadagitoy. Adda met dagiti makaasideg no dumarayda kadagiti panagsanay.

Adda pay dagiti mannalon ti kayatda ti makaadal, ngem maliwayan ida dagiti ahensia a nakatakuat kadagitoy a teknolohia. Gapu iti kaadu dagiti kayatda nga aramiden, malipatan dagiti mangimaton kadagitoy nga ahensia ti pudno a kaipapanan dagiti aramidida -- ti mangidanon kadagiti resulta ti panagsukisok kadagiti mannalon.

Addada met dagiti mannalon ti nakaadal kadagiti baro a teknolohia, ngem saanda maiyaplikar dagitoy iti talonda.

Ngarud, ti Extension Directorate ti Mariano Marcos State University ti agbalin a ramay ti unibersidad tapno maiyasideg dagitoy a takuat kadagiti mannalon, ken dadduma a benepisario ti panagrang-ay tapno magun-odda ti panagdur-as.

Babaen ti tulong ti Commission on Higher Education, maipablaak dagitoy a teknolohia tapno maisaknap dagitoy a takuat.

Mairuknoy daytoy a pagbasaan kadagiti amin a mannalon ken dagiti kliente dagiti Techno Pinoy Centers iti Rehion I.

Agisayangkat ti Extension Directorate kadagiti panagsanay, *pilot demonstrations* ken *exhibits* tapno maiyadal dagitoy a takuat.

Panagmula iti Tarong

Ti tarong ti maysa kadagiti tallo a kalalatakan a nateng iti Kailokuan.

Mabalin a patanoren daytoy ania man a bulan iti tawen kadagiti lugar a napintas ken nabuslon ti danum ken nalaka a maingsetan. Mabalin nga imula ti tarong iti Oktubre agingga't Pebrero, ken Mayo agingga't Septiembre kadagiti lugar a napigket ken medio panaraten, ken pannaraten a pimmla.

Panagpili iti Barayti

Pilien ti barayti a mangted iti nangato nga apit, alisto nga agbunga, naresistencia iti peste ken sakit, mayadaptar iti klima iti lugar, ken paggaayat a gatangen ti kaaduan.

Panangisagana iti Pagmulaan

Mamindua agingga't mamitlo a daras nga araduen ti daga tapno malapdan ti panagtubo dagiti ruot, panagatake dagiti peste ken saksakit nga adda iti daga. Araduen ti daga iti kauneg a 15-20 a sentimetro. Mamindua met a muriskien tapno marumek a nasayaat dagiti bingkol.

Panagbunubon

- ✓ Iibunubon dagiti bukel iti *seedling tray* tapno mailisi kadagiti sakit ken saan a nasayaat a tiempo.
- ✓ Basbassit ti maaramat a bin-i, agpapada iti panagdakkelda, saan a maikawa dagiti agbunubon, ken basbassit ti bilang dagiti matay no maimulada nga umuna iti *seedling tray*.
- ✓ Makissayan met ti trabaho iti panagdalus ken panagpadanum.
- ✓ Agaramat iti napaglaok a 1:1:1 a ratio ti darat, daga ken kompos a pagbunubonan *iti seedling tray*.

Panangisagana iti Pagmulaan

- ✓ No agaramat iti plastik nga alep-ep, mangaramid iti 2 nga agabay nga inaray, 1 a metro ti kaakabana ken 20 a sentimetro ti kangatona. Daytoy ti agserbi a dalan ti danum no kasapulan ti dagiti mula ti padanum.
- ✓ No met iti kadawyan a wagas ti panagmula (panagmula iti kalgaw), mangaramid iti 1 a metro ti kaaddayo a binatogna.

- ✓ Aramiden nga maysa a metro iti nagbaetan ti inaray (plot) no tiempo ti panagtutudo. Daytoy ti agserbi a dalan ti danum no kasapulan a masig-atanda no tiempo ti tudtudo, ken pagyanan met ti danum no tiempo ti kalgaw.

Panagabono

- ✓ Mangala iti sampol ti daga ket paamiris iti *soil laboratory*. Aplikaran ti abono dagiti mula segun iti resulta ti panagamiris. No saan a mapaamiris ti daga, surotan dagiti sumaganad a rekomendasyon.
- ✓ Iyaplikar dagiti sumaganad a klase ti abono ken suruten ti umno nga iskedylul ti panagaplikar.

Klase ti Abono	Kaadu ti Maiyaplikar	Tiyempo ti Panagabono	Wagas ti Panagiaplikar
Lugit ti manok	5 tonelada kada ektaria wenno 0.5 kg ti kada metro kuadrado	1-2 lawas sakbay ti panagmula	Inwaris
14-14-14 (complete fertilizer)	10-15 g/hill	Panagmula	Basal
Ammonium sulfate (20-0-0) + muriate of potash (0-0-60)	10g/hill (1:1 ratio)	10 aldaw kalpasan ti panagmula	Side dressing
Urea (45-0-0) + muriate of potash (0-0-60)	10 g/hill (1:1 ratio)	30 aldaw kalpasan ti panagmula	Side dressing
Urea (45-0-0) + muriate of potash (0-0-60)	10 g/hill (1:1 ratio)	50 aldaw kalpasan ti panagmula	Side dressing

Agmulatayo iti Tarong

Panagaramat iti Plastik nga Alep-ep

- ✓ Ti plastik nga alep-ep ket maysa a kabaruan a teknolohia tapno malapdan ti panagtubo dagiti ruot, mapagtalinaed ti dam-eg ti daga, malapdan ti alisto a panagbaba ti abono, makontrol ti panagatakar dagiti insekto nga aglemmeng iti sirok dagiti bulong, ken malapdan ti panagreggaay ti daga.

Panagmula

- ✓ Kadagiti talon a naalep-eapan iti plastik, padanuman padanuman ti pagmulaan iti aldaw ti panagmula tapno malamiisan ti daga iti uneg ti plastik nga alep-ep ken marunaw dagiti naiyaplikar nga abono. Malapdan pay ti panaglaylay dagiti maimula.
- ✓ Padanuman dagiti binnatog tapno marunaw dagiti abono ken tapno di masagid dagiti ramut dagiti mula.
- ✓ Iyakar dagiti mula no addan 30-35 nga aldaw kalpasan ti pannakaibunubonda wenno inton' addaandan iti 3-4 a bulong.
- ✓ Maysa laeng a bunubon ti imula iti kada puon.
- ✓ Agmula iti malem ken sibogan a dagus.

Panagpadanum

- ✓ No panawen ti kalgaw, padanuman dagiti mula inton' 7, 21 agingga't 30 nga aldaw kalpasan ti panagmula. Agpadanum iti kada 10 nga aldaw kalpasan ti panagmula.
- ✓ Padanuman dagiti mula kalpasan ti tunggal panagabono.

Panagiruot

- ✓ Kadagiti saan a maalep-eapan, limbangan dagiti mula inton' 21 nga aldaw kalpasan ti panagmula tapno malapdan ti panagtubo dagiti ruot.

Panagputol kadagiti saringit (Pruning)

- ✓ Pursingen dagiti saringit nga agtubo iti sikigan dagiti mula tapno napintas ken nasalun-at a tumanor dagiti bungana. Liklikan met a maidenna dagiti bunga iti daga tapno dumakkel a saan a killo-killo dagiti bungada. No maikkat dagiti saringit iti sikigan ti mula, malapdan ti sobra a panagrukbosna nga isu iti mangawis kadagiti peste a mangatakar kadakuada.

Panangtarawidwid kadagiti Peste

- ✓ Saan nga agmula iti maymaysa ti klasena a mula iti maysa a disso. Agmula iti nadumaduma a natnateng tapno maliklikan iti panagatakar dagiti peste. Agmula met kadagiti mula a manglapped iti panagatakar dagiti insekto kas iti bawang, marigold, laya, ken baraniw.
- ✓ Tapno malapdan ti panagatakar ti igges a manggutgot, ikkaten ken puoran dagiti naapektaran a mula.
- ✓ Tapno mapaksiat ti berde a legled (greenleafhopper), agpasuyot iti *Selecron* wenno *Trebon*. Suroten a nasayaat dagiti umno a wagas a nailanad iti tiketa ti kemikal.

Panagapit

- ✓ Mabalinen ti agapit inton' 60-75 nga aldaw kalpasan ti panagmula. Ngem agdepende daytoy iti barayti ken pakaaramatan dagiti bunga. Burasen dagiti naganus a bunga. No para pinakbet, mabalin a burasen dagiti babbabassit.
- ✓ Agburas iti nasapa a bigat tapno presko a mailakoda kadagiti tiendaan, ken masaknibanda iti pudot ken dadduma pay a makadangran kadagito. Burasen met dagiti natagkenan tapno umatiddog ti tiempo ti panagbungada. Mamindua nga agburas iti kada lawas. Burasen amin dagiti inatake iti fruit borer tapnon malapdan ti panagadu daytoy a peste iti minulaan.
- ✓ Ikkaten dagiti nadadael a bunga ken klasien dagiti agkakadakkel.
- ✓ No isupot dagiti naburas a tarong, abutan iti babassit ti plastik tapno saanda nga agling-et. Adda dagiti dadduma a barayti a mabalin a maidulinda iti 5 nga aldaw.

Editorial Board

Dr. Marivic M. Alimbuyuguen
Mangimaton

Mercy Fausta R. Gaño
Nangipatarus ken nangurnos:

Dr. Segundo S. Ditudut
Naggapuan ti teknolohia

Reynaldo E. Andres
Editor

Dr. Stanley C. Malab
Dr. Miriam E. Pascua
Mamagbaga

Impablaak ti Mariano Marcos State University-
Extension Directorate iti tulong ti
Commission on Higher Education (CHED) babaen
iti programa “Strengthening the Farmers’ Information and
Technology Services through the Production of IEC materials”